

FÓRUM ARCHITEKTÚRY 2-3

FEBRUÁR/MAREC 2010

www.archinet.sk/forum

www.sasarch.sk

VYCHÁDZA OD ROKU 1991

MESAČNÍK
SPOLKU ARCHITEKTOV
SLOVENSKA

20. ROČNÍK

3

Štefan Šlachta

V spoločnosti i v architektúre sme nedokázali poraziť staré myslenie. A tak sme tam kde dnes sme. Rezignovať však ani dnes nesmieme.

4

Ján M. Bahna

Národná expozícia Slovenska na svetovej výstave v Šanghaji našu spoločnosť asi nezaujíma. Bežný slovenský občan netuší, že ideme s kožou na vrcholné svetové fórum.

26

Otvorený list Prezídia Spolku architektov Slovenska zodpovedným autoritám v prípade pripravovanej výstavby na Banskobystrickej kalvárii.

Škola Leutschenbach v Zürichu

Monumentálny, 33 m vysoký, kompaktný objekt je nová škola pre 500 detí. Prekvapila netradičným priestorovým konceptom (škola nemá chodby a duplovaná telocvičňa sa nachádza na najvyššom podlaží) a špeciálnou oceľovou nosnou konštrukciou. Markantná, viditeľná konštrukcia, ktorá okrem nosnej funkcie zvyšuje aj atraktivitu budovy, priniesla autorovi Medzinárodnú cenu PRIX ACIER 2009.

Architekt Christian Keréz, ETH-profesor na katedre architektúry v Zürichu, je autorom viacerých ocenených architektonických objektov. Jedným z nich je v roku 2000 ocenené Kunstmuseum Liechtenstein (spolupráca: Morger & Degelo). V roku 2007 získal 1. cenu v medzinárodnej súťaži na Múzeum moderného umenia vo Varšave.

MARIA ADA WEBER, Zürich

Foto: M. A. Weber, Dario Pfammatter, Zürich

ISSN 1336-0264
9 771336 026002
9 771336 026002
02
03

Šanghaja. Podarilo sa to! Vďaka našim čínskym spolupracovníkom a znalkyni Číny Henriete Hatalovej zo SAV, ktorú Číňania veľmi milo privítali. Ubytovali sme ich v Park Hoteli – v slávnej budove ich otca. Pred Park Hotelom bolo nastúpené vedenie hotela a privítali ich s veľkou kyticou a slovami „Vitajte doma!“...

Prezradte niečo z nakrúcania – iste bolo rovnako napínavé ako príbeh architekta so slovenskými koreňmi vo svete...

Takmer áno... Do poslednej chvíle sme nevedeli, čo všetko sa nám podarí v Číne nakrútiť, či sa nám podarí získať príslušné povolenia, vstupy do budov. Či nám neskríži plány počasie... V Šanghaji je často smog, minulý rok, keď sme tam boli na obhliadke, takmer nezsvietilo slnko. Bez pomoci Číňanov, ich chuti podporiť tento projekt, by nebolo možné nakrútiť toľko Hudecových stavieb. Dostali sme sa do čínskych archívov, ale aj do archívu University of Victoria v Kanade, kde nám veľmi vyšli v ústrety. Priviezli sme stovky skvelých fotografií, množstvo skíc, kópie Hudecových projektov.

Podaril sa nám aj objav, ktorý je celkom unikátny. Zistili sme, že prvým architektonickým dielom Hudeca nie je budova v Šanghaji, ale na Slovensku! Môžem vášmu časopisu ako prvému na Slovensku prezradiť, že je to architektonické dielo na strednom Slovensku! Mám k dispozícii fotografiu, kde je Hudecovou rukou napísané: „Toto je moja prvá práca.“ Súčasne mám k dispozícii kópiu modrotlače projektu. Tento objav i ostatné nemenej zaujímavé informácie budú obsahom nášho dokumentu Zmenil tvár Šanghaja. Pevne verím, že sa nám ho podarí premiérovať tento rok v máji na EXPO 2010 v Šanghaji.

V decembri Vám udelil Spolok architektov Slovenska Cenu Martina Kusého za dokument Moderná architektúra na Slovensku. Keďže ste sa na slávnostnom odovzdávaní nemohli zúčastniť, cenu za Vás preberal syn. Zsvätene hovoril o architektúre i filmárskej práci. Zrodil sa ďalší filmár či architekt? Ide vo vašich šľapajach?

Tento rok debutoval v Čechách ako kameraman hraného filmu Zoufalci režisérky Jitky

Najstarší syn Ladislava Hudeca s režisérom Ladislavom Kabošom pri lodnom kufri manželov Hudecovcov. Foto: Michael Kaboš

Dodo Šimončič a Ladislav Kaboš

Manažéri Park Hotela s veľkou kyticou privítali deti Ladislava Hudeca. Foto: L. Kaboš

Rudolfovej. Je veľmi žiadaným kameramanom, na svoj vek nakrútil už niekoľko dobrých dokumentov. V rôznych profesiách, ešte počas štúdia na pražskej FAMU, pracoval v zahraničných štáboch, kde sa naučil po anglicky. Momentálne spolupracuje so mnou na filme o Ladislavovi Hudecovi. Má veľkú schopnosť empatie, veľmi rýchlo sa skamarátil napríklad s Hudecovou dcérou Alessou. Nakrútil ako kameraman celý materiál z Monaka, USA a Kanady. Vzhľadom na to, že bol dlho v kontakte s Hudecovými deťmi, počúval a prekladal desiatky hodín ich autentických výpovedí, o Ladislavovi Hudecovi a jeho architektúre vie toho už veľa.

Aký je váš nasledujúci filmársky sen?

Nebudem veľmi konkrétny, lebo je to projekt v začiatkoch... Veľmi ma zaujíma línia, ktorá sa kľukatí na našej planéte medzi islamom a kresťanstvom. Stret civilizácií, či si to priznáme alebo nie, začína postupne ovplyvňovať naše životy...

A na záver otázka troška z iného súdka. Žijete v Prahe, pohybuje sa po celom svete, na ktorý hľadíte vnímavým okom režiséra. Ak by ste porovnali: Čo chýba našej architektúre na Slovensku a, naopak, v čom vidíte jej prípadnú výnimočnosť, neopakovanosť?

Nie som historik architektúry, berte moje slová o architektúre ako slová obdivovateľa dobrej architektúry, a nie ako odborníka. Podľa môjho názoru na Slovensku aj v Čechách vznikajú veľmi kvalitné architektonické diela. Nie je však jednoduché presadiť výnimočné diela. Keď si spomeniem, napríklad na tú búrlivú reakciu na návrh Národnej knižnice v Prahe architekta Kaplického, uvedomujem si silu historických osobností, napr. Karola IV. Za svojho života dal postaviť množstvo architektonických skvostov, na ktoré je dnes Praha nesmierne hrdá. Je otázka, či keby sa verejne a demokraticky diskutovalo o Karlovom moste, Karlštejne, Karlovom námestí a iných, či by boli niekedy postavené...

Za rozhovor srdečne ďakuje
BEATA VRZGULOVÁ

Dvadsaťdvapodposchodový Park Hotel v Šanghaji je najvýznamnejšou stavbou Ladislava Hudeca (dokončená v r. 1934). Do roku 1952 bol najvyššou budovou v Ázii, v Šanghaji až do 80. rokov minulého storočia. Foto: L. Kaboš

Úplne „zabudnutý“ Ladislav Hudec. Ako došlo k tejto práci?

Najprv som mal nápad nakrútiť film o architektovi Zolovi Šárovi, s ktorým som kedysi dávno vystavoval fotografie. Dnes pôsobí v New Yorku a podieľal sa na stavbe niekoľkých mrakodrapov na 5. Avenue. Raz som sa túlal po Hviezdoslavovom námestí a objavil som tam výstavu s názvom Návrat odídených, ktorú pripravil profesor Šlachta. Bola o architektoch so slovenskými koreňmi, ktorí z rôznych dôvodov opustili Slovensko a tvoria v zahraničí. Našiel som tam budovy Zola Šára, ale aj Ladislava Hudeca. Nakoniec ma väčšmi uchvátil práve Hudecov príbeh. Zakrátko som začal pracovať na projekte, ktorému som dal pracovný názov Zmenil tvár Šanghaja. O tri roky na to projekt podporilo grantom Ministerstvo kultúry SR a STV sa stala mojím koprodukčným partnerom.

Hudecov príbeh je fascinujúci a podmanivý. Čím si získal vás?

Hudec v Šanghaji pravdepodobne postavil prvý mrakodrap na močaristom podlaží na svete a prvý na Ďalekom východe. Do 80. rokov 20. storočia bol jeho Park Hotel najvyššou budovou v Šanghaji. Dnes tam nájdete tretiu najvyššiu stavbu sveta: Šanghajské svetové finančné centrum. Príbeh Ladislava Hudeca je príbeh človeka, ktorý po rozpade Rakúsko-Uhorska hľadá svoj nový domov. V Šanghaji postavil približne 60 budov, prešiel celý svet a napokon ho na vlastné prianie pochovali

v rodnej Banskej Bystrici. Keď som sa dozvedel, že ešte žijú jeho deti Alessa, Theo a Martin, povedal som si, že ich treba vyhľadať a získať od nich čo najviac autentických spomienok na otca. Bolo to nesmierne náročné. Nevedel som, kde bývajú, nemal som na nich žiaden kontakt. Najprv sa mi podarilo objaviť jeho dcéru Alessu žijúcu v Arizone. Potom som sa dostal k jej bratom. Nebolo jednoduché si získať ich dôveru. V roku 2008 som ich prvýkrát navštívil spolu so synom Michaelom, ktorý sa na tomto projekte podieľa spolu s Dodom Šimončičom ako kameraman. Výpovede „detí“ – dnes už viac než 80-ročných pamätníkov – v mnohom upresňujú architektov životopis, prinášajú fascinujúci obraz prvej polovice minulého storočia – rozpad Rakúsko-Uhorska, obdobie 1. svetovej vojny, vznik prvej ČSR, nástup komunizmu vo východnej Európe po 2. svetovej vojne a vyhlásenie Čínskej ľudovej republiky v roku 1949. Je to skutočne hollywoodsky príbeh...

Hoci tvorcovia neradi hovoria o svojom diele pred premiérou, môžete nám aspoň sčasti prezradiť, čo uvidíme?

Podarilo sa nám dať dokopy niekoľko situácií, ktoré som neveril, že je možné zrealizovať. Alesse tento rok umrel manžel a jej brat Theo ju prehovoril, aby sa vydala s ním na cestu okolo sveta. Od Thea som sa dozvedel, že cestu končia v Pekingu. Keď som to počul, povedal som si, že musím nejako Thea a Alessu dostať do

Architektov dom na Columbia Rd, postavený v Šanghaji. Dnes je vo veľmi zlom stave a vyžadoval by si okamžitú rekonštrukciu. Foto: Archív University of Victoria

Pudong – „výkladná skriňa“ Šanghaja, doslova „čínsky Manhattan“. Ešte v roku 1990 tam nestál jediný mrakodrap. Foto: L. Kaboš

Škica domu na Columbia Rd, ktorý si Hudec postavil v Šanghaji. Foto: Archív University of Victoria